

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет техногенно-екологічної безпеки

(назва факультету/підрозділу)

Кафедра прикладної механіки

та технологій захисту навколишнього середовища

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи патентознавства

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова професійна

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

денна форма здобуття освіти

за освітньо-професійною програмою «Техногенно-екологічна безпека»

назва освітньої програми

підготовки

магістра

найменування освітнього ступеня

у галузі знань

18 «Виробництво та технології»

код та найменування галузі знань

за спеціальністю

183 «Технології захисту навколишнього середовища»

код та найменування спеціальності

Рекомендовано кафедрою прикладної механіки та технологій захисту навколишнього середовища на 2023-2024 навчальний рік.

Протокол від «28» серпня 2023 року
№ 19

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Основи патентознавства»

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни. Патентне право є одним із ефективних механізмів регулювання соціальної, економічної, науково-технічної, інноваційної і ринкової політики світової спільноти. Останнім часом винахідницька і патентно-ліцензійна робота стали невід'ємною частиною діяльності науково-дослідних, проектно-конструкторських, технологічних підприємств, а також закладів вищої освіти нашої країни. В них відбувається весь комплекс заходів із забезпечення патентоспроможності і патентної чистоти об'єктів нової техніки, створення розробок, які виконано на рівні винаходів, забезпечення патентної інформації, продажу та закупівлі ліцензій на науково-технічні досягнення тощо.

Метою вивчення дисципліни «Основи патентознавства» є формування у здобувачів професійних знань з правової охорони прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, що можуть бути використані для розробки нових моделей та удосконаленню технологій захисту навколишнього середовища, методик дослідження у цій сфері та застосовувати здобуті знання та навички на практиці.

Завдання: набуття здобувачами вищої освіти знань основ науково-дослідницької справи, методик підготовки та проведення дослідів, організації та структури науки та патентознавства.

На формування високого професійного рівня майбутніх спеціалістів у сфері створення об'єктів права інтелектуальної власності (у тому числі авторського права), добре обізнаних з вітчизняною та міжнародною системами захисту прав суб'єктів на результати своєї творчої діяльності, засвоєння знань загального та спеціального законодавства у сфері інтелектуальної власності, а також використання патентних баз даних стає головним джерелом міжнародної конкурентної розвідки в сфері техніки і технологій. У подальшій професійній діяльності опанування евристичних прийомів дисципліни, безумовно стануть у пригоді випускникам та допоможуть їм успішно реалізовувати свій потенціал.

Курс лекцій передбачає активну участь здобувачів вищої освіти в опрацюванні джерел та наукової літератури, дозволяє їм поглибити наукові методики проведення патентних досліджень, удосконалювати методологію наукового пізнання та глибокого аналізу інформації з досліджуваних тем.

Інформація про науково-педагогічних працівників

Загальна інформація	Бабакін Вадим Миколайович, викладач кафедри прикладної механіки та технологій захисту навколишнього середовища факультету техногенно-екологічної безпеки, доктор юридичних наук, доцент
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 606. Робочий номер телефону – 707-34-07.
E-mail	Vadon7373@gmail.com
Наукові інтереси	– сучасні форми організації наукової діяльності; – хімічні технології у екологічній безпеці;

	<ul style="list-style-type: none"> – правові аспекти технологій захисту навколишнього середовища; – захист права інтелектуальної власності; – інформаційне забезпечення наукових досліджень; – побудова технологій захисту довкілля; – оцінювання чинників забруднення компонентів довкілля.
Професійні здібності	<ul style="list-style-type: none"> – навички аналізу науково-технічної, довідникової, нормативної та юридичної літератури; – навички аналітичних (розрахунки та моделювання) наукових досліджень; – навички експериментальних наукових досліджень; – навички апробації, публікації та впровадження результатів наукових досліджень; – навички розробки навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів; – навички захисту права інтелектуальної власності на результати наукових досліджень; – навички організації наукових досліджень.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	<p>Профіль у Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=AGmUP4EAAAAJ</p> <p>Профіль у ORCID: https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-7157-0241</p> <p>Профіль у Web of Science https://www.webofscience.com/wos/author/record/38547665</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Research of Properties and Rational Composition of Ecosafe Building Materials with Ash-and-Slag Waste from Masute Fuel And Coal Combustion [Text] / O. Kondratenko, V. Koloskov, H. Koloskova, V. Babakin // Key Engineering Materials. – 2023. – Vol. 935, pp. 85–97. – DOI: 10.4028/p-RwzP9p. (Scopus) 2. Stepaniuk R., Shcherbakovskyi M., Kikinchuk V., Petrova I., Babakin V. Problems of investigation of medical crimes in Ukraine // Amazonia Investiga. 2022. Vol. 11(57). С. 39-47. (Web of Science) 3. Бабакин В.М. Оперативно-розшуковий моніторинг оперативної обстановки у протидії злочинам, що вчиняються молоддю // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2022. № 2. С. 253-258. (Фахове видання категорії «Б» Переліку МОН України) 4. Інструментальна похибка відомих формул перерахунку показників димності у показники токсичності відпрацьованих газів поршневих ДВЗ / Кондратенко О.М., Андронов В.А., Строков О.П., Бабакин В.М., Краснов В.А. // Техногенно-екологічна безпека. 2022. № 12(2/2022). С. 3-

18. (Фахове видання категорії «Б» Переліку МОН України)

5. Steps the development of a complex technology for atmospheric air protection during the operation of power plant with reciprocating engine with high level of moral and physical wear / O.M. Kondratenko, V.M. Babakin, V.M. Semykin, V.A. Krasnov // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXXI міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2023, 17–20 травня 2023 р. Х.: НТУ «ХПІ». – С. 137.

6. Studyng of properties and rational composition of ecosafety building materials based on slag-and-ash waste from masute fuel and coal combustion at heat-and-electric power station [Text] / O. Kondratenko, V. Koloskov, H. Koloskova, V. Babakin // Problems of Emergency Situations: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 19 травня 2023 р. – Х.: НУЦЗ України, 2023 pp. 444–445.

7. Врахування сукупного викиду теплової енергії та парів моторного палива у критеріальному оцінюванні рівня екологічної безпеки експлуатації поршневих ДВЗ [Текст] / O.M. Кондратенко, В.М. Бабакин, В.А. Краснов, Т.Р. Поліщук, Н.Д. Касьонкіна, М.О. Шпотя // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXX міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2022, (12–14 жовтня 2022 р., НТУ «ХПІ», Харків). – Х.: НТУ «ХПІ», **2022**. – С. 100.

8. Врахування еталонних значень комплексного паливно-екологічного критерію та коефіцієнту вагомості витрати палива як складових функції бажаності при критеріальному оцінюванні рівня екологічної безпеки процесу експлуатації автотранспортних засобів [Текст] / O.M. Кондратенко, В.М. Бабакин, В.А. Краснов, Т.Р. Поліщук, Н.Д. Касьонкіна, М.О. Шпотя // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXX міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2022, (12–14 жовтня 2022 р., НТУ «ХПІ», Харків). – Х.: НТУ «ХПІ», **2022**. – С. 101.

9. Аналіз відомих формул перерахунку показників димності відпрацьованих газів дизельних двигунів як чинника екологічної небезпеки [Текст] / O.M. Кондратенко, В.М. Бабакин, О.О. Литвиненко, О.С. Рижченко, В.А. Краснов // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Метрологічні аспекти прийняття рішень в умовах

- роботи на техногенно небезпечних об'єктах»: (4 листопада 2022 р., ХНАДУ, Харків). – Х.: ХНАДУ, **2022**. – С. 46–51..
10. Актуальність розробки технології захисту атмосферного повітря від впливу енергоустановок з поршнеvim ДВЗ на основі рідинного фільтру твердих частинок [Текст] / О.М. Кондратенко, В.М. Бабакин, В.А. Краснов, В.М. Семикін // Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Екологія. Довкілля. Енергозбереження» (01–02 грудня 2022 р., НУ «Полтавська політехніка ім. Ю. Кондратюка», Полтава). – Полтава: НУ «Полтавська політехніка ім. Ю. Кондратюка», **2022**. – С. 112–115..
11. The feasibility of research on the development of technology for protecting the environment from the complex physical and chemical effects of reciprocating internal combustion engines with varying degrees of wear [Text] / O.M. Kondratenko, V.M. Babakin, V.A. Krasnov, V.M. Semykin // Science and technology: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference (17–19.11.2022 p., Osaka, Japan). – K.: Науково-видавничий центр «Sci-conf.com.ua» CPN Publishing Group, **2022**. – pp. 176–178. – URL: <https://sci-conf.com.ua/iimizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-technology-problems-prospects-and-innovations-17-19-11-2022-osaka-yaponiya-arhiv>.
12. Prerequisites for the development of a complex technology for atmospheric air protection during the operation of power plant with reciprocating internal combustion engine with high level of moral and physical wear [Text] / O.M. Kondratenko, V.M. Babakin, V.A. Krasnov, V.M. Semykin // Проблеми техногенно-екологічної безпеки в сфері цивільного захисту: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (08–09 грудня 2022 р., НУЦЗУ, Харків). – Х.: НУЦЗУ, **2022**. – С. 81–84..
13. Expediency of studies of the concerning the development of environmental protection technology against the complex physical and chemical influence of reciprocating ICE with different degrees of wear [Text] / V.A. Krasnov, O.M. Kondratenko, V.M. Babakin // Збірник доповідей XIV Міжнародної науково-методичної конференції та 149 Міжнародної наукової конференції Європейської Асоціації наук з безпеки (EAS) «БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ», (1–2 грудня 2022 р., НТУ «ХП», Харків),– Х.: НТУ «ХП», **2022**. – С. 156–157..
14. Comparative study of known formulas for the conversion of

	<p>opacity indicators of exhaust gas of diesel engines as an environmental hazard factor [Text] / O.M. Kondratenko, O.P. Strokov, V.M. Babakin, O.O. Lytvynenko, O.S. Ryzhchenko, V.A. Krasnov // Проблеми техногенно-екологічної безпеки в сфері цивільного захисту: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (08–09 грудня 2022 р., НУЦЗУ, Харків). – Х.: НУЦЗУ, 2022. – С. 85–88..</p> <p>15. Актуальні питання розробки та впровадження технології рекультивації земель місць знешкодження боєприпасів / Бабакин В.М., Кобзев О.В., Дідовець Ю.Ю. // Проблеми техногенно-екологічної безпеки в сфері цивільного захисту: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Харків: Національний університет цивільного захисту України, 2022. – С. 93-95.</p>
--	---

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться впродовж семестру у час та в кабінеті (аудиторії) за розкладом консультацій або у форматі відеоконференції у системі Zoom (посилання надається викладачем окремо). В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: формування у здобувачів професійних знань з правової охорони прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, що можуть бути використані для розробки нових моделей та удосконаленню технологій захисту навколишнього середовища, методик дослідження у цій сфері та застосовувати здобуті знання та навички на практиці.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
Статус дисципліни	обов'язкова професійна
Рік підготовки	1-й
Семестр	1-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	4
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	120

Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	18
- практичні заняття (годин)	22
- семінарські заняття (годин)	–
- лабораторні заняття (годин)	–
- курсовий проект (робота) (годин)	–
- інші види занять (годин)	–
- самостійна робота (годин)	80
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	–
- підсумковий контроль	диференційований залік

Передумови для вивчення дисципліни

Раніше мають бути вивчені дисципліни за освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра за спеціальністю «Технології захисту навколишнього середовища».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Техногенно-екологічна безпека» вивчення навчальної дисципліни ОК 8 «Основи патентознавства» повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПР
Використовувати у практичній діяльності знання вітчизняного та міжнародного природоохоронного законодавства	ПР 13
Відшукувати, оцінювати і аналізувати наукову і технічну інформацію, необхідну для розробки і впровадження у виробництво інноваційних природоохоронних технологій та обладнання	ПР 15

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, СК
Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях	ЗК 01
Здатність генерувати нові ідеї (креативність)	ЗК 04
Здатність приймати обґрунтовані рішення	ЗК 05
Здатність контролювати й оцінювати ефективність природоохоронних заходів та застосовуваних технологій	СК 06

Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. «ОСНОВИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

Тема 1.1. Система інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність. Поняття інтелектуальної власності: виникнення, становлення і розвиток. Право інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Об'єкти інтелектуальної власності. Представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені). Промислова власність. Умови надання правової охорони об'єктам промислової власності.

Тема 1.2. Правове регулювання інтелектуальної власності. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». Закон України «Про охорону прав на знаки товарів та послуг». Закон України «Про охорону прав на промислові зразки». Об'єкти, які не можуть одержати правову охорону. Права власника охоронного документа в разі виявлення порушення його прав. Органи, до яких слід звертатися в разі виявлення порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності.

Тема 1.3. Авторське право та суміжні права. Авторське право та суміжні права. Суб'єктивне авторське право, його зміст і межі. Об'єкти авторського права. Управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав. Зміст та порядок здійснення суміжних прав. Захист авторських та суміжних прав. Оформлення заявки на державну реєстрацію прав автора на твір.

Тема 1.4. Промислові зразки, їх правова охорона. Загальні положення про промисловий зразок. Його правова охорона. Оформлення промислового зразка. Експертиза заявки і реєстрація патенту

Тема 1.5. Знаки для товарів та послуг (товарний знак). Захист права на фірмові найменування та знаки. Оформлення знаку для товарів і послуг

МОДУЛЬ 2. «ПАТЕНТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ»

Тема 2.1. Оформлення винаходу (корисної моделі)

Оформлення винаходу (корисної моделі). Визначення об'єкта винаходу і ознак технічного рішення. Перелік матеріалів при подачі заявки на винахід. Формула винаходу. Опис винаходу. Ілюстративні матеріали. Реферат.

Тема 2.2. Патентна інформація та дослідження.

Пошук патентної інформації. Патентна документація. Зміст і порядок патентних досліджень за ДСТУ 3575–97.

Тема 2.3. Раціоналізаторські пропозиції та їх охорона. Раціоналізаторські пропозиції. Їх охорона. Поняття та ознаки раціоналізаторської пропозиції. Оформлення раціоналізаторської пропозиції. Поняття про «ноу–хау». Основні положення по «ноу–хау». Оформлення опису «ноу–хау». Реєстрація «ноу–хау». Реалізація «ноу–хау»

Тема 2.4. Міжнародна співпраця у сфері інтелектуальної власності.

Міжнародна співпраця у сфері інтелектуальної власності. Міжнародна система права інтелектуальної власності. Міжнародна охорона промислової власності. Патентування винаходу в іноземних державах. Патентування винаходу в іноземних державах за процедурою договору про патентну кооперацію. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). Паризька конвенція про охорону промислової власності (Паризька конвенція)

Модульна контрольна робота «Промислова власність».

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота
1-й рік, 1-й семестр						
МОДУЛЬ 1. «ОСНОВИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»						
Тема 1.1. Система інтелектуальної власності.	12	2	2	-	8	-
Тема 1.2. Правове регулювання інтелектуальної власності.	12	2	2	-	8	-
Тема 1.3. Авторське право та суміжні права.	12	2	2	-	8	-
Тема 1.4. Промислові зразки, їх правова охорона.	12	2	2	-	8	-
Тема 1.5. Знаки для товарів та послуг (товарний знак).	12	2	2	-	8	-
Разом за модулем 1	60	10	10	-	40	-
МОДУЛЬ 2. «ПАТЕНТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ»						
Тема 2.1. Оформлення винаходу (корисної моделі)	11	2	4		5	
Тема 2.2. Патентна інформація та дослідження.	16	2	4	-	10	
Тема 2.3. Раціоналізаторські	9	2	2	-	5	

пропозиції та їх охорона.						
Тема 2.4. Міжнародна співпраця у сфері інтелектуальної власності.	14	2	2	-	10	
Модульна контрольна робота	10	0	0	-	0	10
Разом за модулем 2	60	8	12	0	30	10
Разом	120	18	22	0	70	10

Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Система інтелектуальної власності	2
2.	Правове регулювання у сфері інтелектуальної власності.	2
3.	Авторське право та суміжні права	2
4.	Промислові зразки, їх правова охорона	2
5.	Знаки для товарів та послуг (товарний знак).	2
6.	Оформлення винаходу (корисної моделі). Порядок подання заявки на винахід та правила заповнення заяви на видачу патенту. Особливості складання опису в залежності від об'єкта винаходу. Особливості складання формули винаходу в залежності від об'єкту.	4
7.	Патентна інформація та дослідження. Патентний пошук	4
8.	Оформлення «ноу-хау» і раціоналізаторських пропозицій	2
9.	Міжнародна співпраця у сфері інтелектуальної власності.	2
	Разом	22

Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Відповідно до робочого навчального плану передбачено особливий вид індивідуального завдання – виконання модульної контрольної роботи на тему «Промислова власність».

Форми та методи навчання і викладання, засоби провадження освітньої діяльності навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

– *методи навчання за джерелами набуття знань*: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота);

– *методи навчання за характером логіки пізнання*: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; традуктивний;

– *методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається*: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;

– *інноваційні методи навчання*: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

– *самостійна робота*.

Засоби провадження освітньої діяльності

Експериментальні установки та плакати навчально-наукового лабораторного комплексу кафедри прикладної механіки та технологій захисту навколишнього середовища при проведенні практичних робіт; комп'ютерний клас з доступом до мережі Інтернет і системи OpenTest2 при проведенні практичних занять та складанні тестового контролю; мультимедійний проектор і екран, ноутбук при проведенні лекційних занять.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- усне, письмове опитування на практичному занятті;
- виконання та захист модульних контрольних робіт.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через виконання самостійної письмової роботи та перевіряється під час проведення передекзаменаційної консультації.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через виконання самостійної письмової роботи та перевіряється під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля. Захист модульної контрольної роботи проводиться під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля у вигляді тестового контролю у форматі OpenTest.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни
1-й курс, 1-й семестр

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	Лекції	4	0	0
	Практичні заняття*	5	5	25
Разом за модуль 1				25
Модуль 2	Лекції	5	0	0
	Практичні заняття*	4	5	20
	Модульна контрольна робота*	1	55	55
Разом за модуль 2				75
Разом за поточний контроль				100
II. Індивідуальні завдання				–
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Пояснення:* види навчальних занять та контрольні заходи для обов'язкового виконання.

Поточний контроль.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

5 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни. Граматично і стилістично без помилок оформлений звіт;

3-4 бали – завдання виконане частково та/або у звіті допущені значні граматичні чи стилістичні помилки.

1-2 бали – завдання виконане на початковому рівні.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через виконання самостійної письмової роботи та перевіряється під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля.

Модульна контрольна робота передбачає здійснення здобувачами вищої освіти патентного пошуку за темою дослідження та підготовку формули на основі порівняння знайдених аналогів та прототипів.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульної контрольної роботи (оцінюється в діапазоні від 0 до 30 балів):

27-30 балів – вірно виконані всі завдання з дотриманням всіх вимог до виконання;

14-26 балів – вірно виконані всі завдання, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

1-13 балів – завдання виконані частково;

0 балів – робота відсутня.

Перелік завдань для виконання модульної контрольної роботи

1. Обрати підприємство-джерело негативного впливу на навколишнє природне середовище (НПС). Виділити у складі підприємства структурний підрозділ, що чинить особливо небезпечний вплив на один із компонентів НПС: літосфери, гідросфери, атмосфери.

2. Отримати інформацію про кількісний, якісний склад факторів негативного впливу на НПС з боку виділеного структурного підрозділу обраного підприємства.

3. Побудувати схему системи очищення стічних вод або газових викидів чи поводження з відходами, що реалізує запропоновану технологію захисту навколишнього середовища, визначити в ній вертикальні та горизонтальні зв'язки між виконавчими пристроями.

4. Обрати один з виконавчих пристроїв технології та розглянути варіанти його конструкції з числа відомих.

5. Здійснити патентний пошук за темою конструктивних особливостей чи принципу роботи обраного для дослідження виконавчого пристрою за останні 5 років.

6. Зі знайдених патентів виокремити основні пропоновані до захисту прав інтелектуальної власності ідеї та порівняти їх між собою. Та на основі власних міркувань та загально-технічної ерудиції обґрунтувати вибір найкращої з розглянутих конструкцій.

7. Запропонувати нові або вдосконалені технічні рішення щодо обраної конструкції та підготувати формулу винаходу.

Захист модульної контрольної роботи проводиться у форматі

електронного тестування у системі OpenTest2.

Кожен варіант тестового контролю для захисту модульної контрольної роботи складається з 25 питань, сформованих у тестовій формі. Відповіді надаються шляхом вибору правильної відповіді (відповідей) серед наданих системою проведення тестування варіантів.

Критерії оцінювання знань ЗВО при виконанні тестового контролю (оцінюється в діапазоні від 0 до 25 балів):

оцінка M у балах розраховується за формулою

$$M = N / K \times L, \text{ балів,}$$

де $N = [0 \dots K]$ – кількість правильних відповідей у тесті, шт.; $K = 25$ – кількість питань у тесті, шт.; $L = 25$ – кількість балів зі 100-бальної оцінки, відведених на 1 тестування.

Перелік теоретичних питань для підготовки до захисту модульної контрольної роботи:

1. Поняття інтелектуальної власності. Особливості права інтелектуальної власності.
2. Основні засади майнового та немайнового права.
3. Суб'єкти права інтелектуальної власності та їх категорії.
4. Об'єкти інтелектуальної власності. Поняття «винахід», «патент», «промисловий зразок», «знаки».
5. Представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені).
6. Поняття промислової власності. Об'єкти права промислової власності.
7. Умови надання правової охорони об'єктам промислової власності.
8. Авторське право. Завдання та сфера застосування авторського права. Заходи, що приймаються для забезпечення захисту прав.
9. Майнові та особисті немайнові права інтелектуальної власності.
10. Суб'єктивне авторське право, його зміст і межі.
11. Право автора на недоторканність твору. Право на обнародування твору.
12. Об'єкти авторського права.
13. Суміжні авторські права. Об'єкти суміжних авторських прав.
14. Умови, за яких результати творчої діяльності можуть одержати правову охорону. Умови, за яких охороняються права виконавців.
15. Суб'єкти суміжних авторських прав.
16. Поняття «промисловий зразок» та його об'єкт.
17. Об'єкти, які не можуть одержати правову охорону на промисловий зразок. Умови, за яких промислому зразку можуть надати правову охорону.
18. Оформлення промислово зразка. Поняття «макет», «малюнок». Перелік документів, які містить заявка. Структура опису документу.

19. Поняття «знак для товарів і послуг (товарний знак)». Види знаків для товарів і послуг.
20. Позначення, що не можуть бути визнані як знаки для товарів і послуг.
21. Функції, які виконують товарні знаки.
22. Захист права на фірмові найменування та знаки.
23. Поняття «патентний пошук». Види патентного пошуку. Системи пошуку. Засоби реалізації пошукових систем.
24. Поняття «аналог» та «прототип».
25. Джерела інформації для патентних досліджень.
26. Поняття «патентна документація». Основні види патентної документації. Державна система патентної інформації. Патентні фонди.
27. Зміст і порядок патентних досліджень за ДСТУ 3575–97 «Патентні дослідження. Основні положення і порядок проведення». Поняття «патентні дослідження».
28. Мета патентних досліджень. Вхідний документ та порядок проведення патентних досліджень.
29. Структурні елементи звіту про патентні дослідження.
30. Визначення об'єкта винаходу і ознак технічного рішення.
31. Перелік матеріалів при подачі заявки на винахід.
32. Поняття «формула винаходу». Призначення формули винаходу. Склад формули винаходу для пристрою, способу, речовини.
33. Особливості формули винаходу на пристрій. Особливості формули винаходу на спосіб.
34. Особливості формули винаходу на речовину.
35. Особливості формули винаходу на штам мікроорганізму, культури клітин рослин або тварин.
36. Опис винаходу та його структура.
37. Поняття про «ноу-хау». Основні положення та основна мета «ноу-хау».
38. Матеріальна та нематеріальна форма «ноу-хау». Ознаки, якими має володіти технічна пропозиція, щоб вважатися «ноу-хау».
39. Особливості оформлення опису «ноу-хау».
40. Особливості реєстрації «ноу-хау». Поняття «нотаріальна чинність».
41. Особливості та мета реалізації «ноу-хау».
42. Поняття та ознаки раціоналізаторської пропозиції. Критерії, яким має відповідати пропозиція, щоб була визнана раціоналізаторською.
43. Ознаки раціоналізаторської пропозиції.
44. Поняття технічного (технологічного) рішення. Поняття місцевої (локальної) новизна. Поняття корисності.
45. Об'єкти, які не вважаються раціоналізаторською пропозицією.
46. Законодавча база України у сфері інтелектуальної власності.
47. Спільні та відмінні ознаки авторського і патентного права.
48. Захист права інтелектуальної власності. Суть та мета правової охорони інтелектуальної власності.

49. Статті Кримінального кодексу України присвячені захисту права інтелектуальної власності.

50. Стаття 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

51. Виявлення порушення прав власників чинних охоронних документів та заявників на об'єкти промислової власності.

52. Органи, до яких слід звертатися в разі виявлення порушника прав на об'єкт права інтелектуальної власності.

53. Об'єкти, які не можуть одержати правову охорону у сфері інтелектуальної власності.

54. Стаття 28 «Права, що впливають з патенту» Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

55. Стаття 29 «Обов'язки, що впливають з патенту» Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

56. Стаття 31 «Дії, що визначаються порушенням прав» Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

57. Стаття 16 «Права, що впливають із свідоцтва» Закону України «Про охорону прав на знаки товарів та послуг».

58. Стаття 17 «Обов'язки, що впливають із свідоцтва» Закону України «Про охорону прав на знаки товарів та послуг»

59. Стаття 20 «Права, що впливають з патенту» Закону України «Про охорону прав на промислові зразки».

60. Стаття 22 «Дії, які не визнаються порушенням прав» Закону України «Про охорону прав на промислові зразки».

61. Стаття 23 «Обов'язки, що впливають з патенту» Закону України «Про охорону прав на промислові зразки».

62. Права власника охоронного документа в разі виявлення порушення його прав.

63. Міжнародна система права інтелектуальної власності.

64. Міжнародна охорона промислової власності.

65. Паризька конвенція «Про охорону промислової власності».

66. Патентування винаходу в іноземних державах.

67. Патентування винаходу в іноземних державах за процедурою договору про патентну кооперацію.

68. Процедура одержання європейського патенту. Процедура ЄВРО–РСТ. Патентування винаходів за процедурою євразійської патентної конвенції.

69. Місія, завдання, керівні органи, комітети ВОІВ (Всесвітня організація інтелектуальної власності).

70. Структура Міжнародного бюро ВОІВ.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Здобувач вищої освіти повинен на заняттях приймати активну участь в обговоренні навчальних питань, бути попередньо підготовленим за рекомендованою літературою до практичних та лабораторних занять, якісно і

своєчасно виконувати всі завдання.

2. Здобувачі вищої освіти повинні сумлінно виконувати розклад занять з навчальної дисципліни. Пропуски заняття без уважної причини та запізнення на заняття недопустимі (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. Без дозволу науково-педагогічного працівника неприпустимо користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття.

4. Здобувачі вищої освіти повинні чітко виконувати вимоги щодо термінів виконання поставлених завдань, захисту робіт, ліквідації заборгованостей. Невиконання вимог щодо термінів знижує максимальний бал (оцінку) за завдання на 30 %.

5. Здобувачі вищої освіти під час самостійного виконання завдань, а також на всіх заняттях та екзамені, повинні дотримуватися політики академічної доброчесності. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються модульні контрольні роботи, які виконані лише за власним варіантом, виданим кожному здобувачеві окремо, містять не менше 50 % оригінального тексту при перевірці на плагіат.

6. Здобувачі вищої освіти мають право дізнатися про кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни або в електронному журналі успішності відповідної групи та вести власний облік цих балів.

7. Під час засвоєння матеріалу дисципліни на заняттях, виконання модульних контрольних робіт та складання диференційного заліку здобувачі вищої освіти мають дотримуватися політики гендерної рівності.

8. Під час засвоєння матеріалу дисципліни на заняттях, виконання модульних контрольних робіт та складання екзамену здобувачі вищої освіти мають дотримуватися протиепідемічних заходів відповідно до чинного законодавства.

9. Під час засвоєння матеріалу дисципліни на заняттях, виконання модульних контрольних робіт та складання екзамену здобувачі вищої освіти мають дотримуватися заходів безпеки воєнного стану відповідно до чинного законодавства.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Основи патентознавства: курс лекцій / Укладачі: В.Ю. Колосков, О.М. Кондратенко, С.С. Душкін, С.А. Коваленко. – Х.: НУЦЗУ, 2021. – 111 с.

2. Основи патентознавства: методичні вказівки з організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни / Укладачі: В. Ю. Колосков, О. М. Кондратенко, С. С. Душкін, С. А. Коваленко. – Х.: НУЦЗ України, 2020. – 70 с.

3. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг

ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О.В. Дніпро: Дніпроп. держ. Унт внутр. справ, 2018. 140 с.

4. Вахонєва Т. М. Авторське право і суміжні права в Україні. Навч. посібник. 2-ге видання перероблене і доповнене. ЮрКнига, 2019. 576 с

5. Інженерна творчість і патентознавство: підручник / Л.Н. Ширін, В.О. Салов, О.В. Денищенко, С.Є. Барташевський, Є.А. Коровяка, В.О. Расцветаєв ; Нац. техн. унт «Дніпровська політехніка». Д. : НТУ «ДП», 2019. 300 с.

6. Капінос М. М. Інтелектуальна власність: підручник для аспірантів вищих навчальних закладів / М. М. Капінос, Е. Т. Лерантович, М. М. Солощук. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 396 с

7. Кірін Р.С. Патентологія: навчальний посібник / Р.С. Кірін, В.Л. Хоменко, І.М. Коросташова; М-во освіти і науки України. –Д.: НТУ «ДП». 2018. 240 с.

8. Коротун О. М. Адміністративно-правові аспекти забезпечення охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності в Україні: проблеми теорії та практики правозастосування : монографія / О. М. Коротун. - Київ, 2019. - 292 с

9. Право інтелектуальної власності. Підручник. За заг. ред. д.ю.н., проф. улеци С.Б., к.ю.н., доц. Чепис О.І. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.

10. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. / Є.І. Ходаківський, В.П. Якобчук, І.Л. Литвинчук. – К.: ЦУЛ, 2017.

Додаткові

1. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища» галузі знань 18 «Виробництво та технології» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Затв. Наказом МОН України № 378 від 04.03.2020 р. Офіційне видання. Київ, 2020, 15 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2020/03/183-technology-zachisty-seredovisa-M.pdf>.

2. Освітньо-професійна програма вищої освіти «Техногенно-екологічна безпека». Галузь знань 18 «Виробництво та технології». Спеціальність 183 «Технології захисту навколишнього середовища». Другий (магістерський) рівень вищої освіти [Рукопис] / Уклад. В.Ю. Колосков, В.А. Андронов, О.М. Кондратенко, Є.О. Рибка, Р.В. Пономаренко, А. Джінаду, Д.В. Пащенко. – Х.: НУЦЗ України, 2023. – 25 с. URL: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/osvitni_programi/2023/183_TEB_mag23.pdf.

Інформаційні ресурси

1. Бази даних та інформаційно-довідкові системи Державного підприємства «Український інститут промислової власності». URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/bases2>

2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 1 грудня 2022 року № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
3. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 № 236/96-ВР - URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр/print1218034688041545>.
4. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.93р. № 3687-ХІІ зі змінами URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.
5. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.93р. №3688-ХІІ зі змінами - URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3688-12/print1218034688041545>.
6. Конституція України (ст. 9, 41, 54) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
7. Мелентьев О.Б. Основи патентознавства та раціоналізації. Навчально-методичний посібник. Умань: АЛМІ, 2016. 160 с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2023/Melentev_2016_160.pdf
8. Наказ МОН України від 11 січня 2006 р. № 5 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 24 січня 2006 р. за № 61/11935) «Про внесення змін до Правил складання та подання заявки на промисловий зразок» - URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0061-06>
9. Наказ МОН України від 15 березня 2002 р. № 197 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 15 квітня 2002 р. за № 364/6652) «Про затвердження Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель» (із змінами) - URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0364-02/print>.
10. Наказ МОН України від 16 липня 2001 р. № 521 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 30 липня 2001 р. за № 644/5835) "Про затвердження Інструкції про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на винахід (корисну модель) та видачу ліцензії на використання винаходу (корисної моделі)" - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0644-01/print>.
11. Наказ МОН України від 18 березня 2002 р. № 198 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 29 березня 2002 р. за № 313/6601) «Про затвердження Правил розгляду заявки на промисловий зразок» (із змінами) - URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0313-02/print>.
12. Наказ МОН України від 18 лютого 2002 р. № 110 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 6 березня 2002 р. за № 226/6514) «Про затвердження Правил складання та подання заявки на промисловий зразок» (із змінами) - URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0226-02/print>.
13. Наказ МОН України від 22 січня 2001 р. № 22 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 27 лютого 2001 р. за № 173/5364) «Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель» (із змінами) -URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0173-01/print>.
14. Наказ МОН України від 3 серпня 2001 р. № 574 (zareєстровано в

Міністерстві юстиції України 17 серпня 2001 р. за № 716/5907) "Про затвердження Інструкції про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на промисловий зразок та видачу ліцензії на використання промислового зразка" URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0716-01/print>.

15. Патентно-інформаційні фонди на сайті Державного підприємства «Український інститут промислової власності» URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/patents>

16. Пермінова С. О. Патентознавство та інтелектуальна власність: Патентознавство: навчально-методичний комплекс [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. ...– Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. –58 с. - URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/30076/1/Patentoznavstvo.pdf>

17. Петров О.О. Патентознавство: методичні рекомендації до практичних занять для студентів... Київ: ДУТ, 2018 15 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/p_1628_10935596.pdf

18. Посилкіна О.В., Літвінова О.В., Баран Н.Й. Патентознавство. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт для студентів денної форми навчання спеціальності 7.12020104 «Технологія парфумерно-косметичних засобів»: – Харків: Вид-во НФаУ. 2014. 49 с. URL: <https://docplayer.net/86339729-Ministerstvo-osviti-i-nauki-molodi-ta-sportu-ukrayini-ministerstvo-ohoroni-zdorov-ya-ukrayini-nacionalniy-farmacevtichniy-universitet.html>

19. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. N 72 "Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав" URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/72-2003-п/print>.

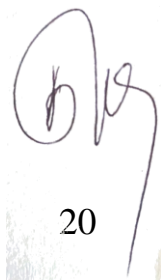
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудні 2004 р. № 1716 (в редакції Постанови КМУ від 19 вересня 2007 р. № 1148) "Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності" URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1716-2004-п/print1104834154869809>.

21. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1756 «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір» - URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-п/print>.

22. Цивільний кодекс України (ст. 418 – 508, 1108 – 1129) – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page18>

Розробник:

викладач кафедри
прикладної механіки
та технологій захисту
навколишнього середовища,
д.ю.н., доцент

Вадим БАБАКІН